

ЗАСОБИ ВЕРБАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ МІСЬКОГО ПРОСТОРУ В РОМАНІ Т. ДРАЙЗЕРА “SISTER CARRIE”

VERBAL REPRESENTATION MEANS OF URBAN SPACE IN T. DREISER'S NOVEL “SISTER CARRIE”

Євтушенко Н.І.,

orcid.org/0000-0003-0601-1643

старший викладач кафедри перекладу

Державного вищого навчального закладу «Приазовський державний технічний університет»

Статтю присвячено дослідженню вербальних рефлексій простору Великого Міста у романі Т. Драйзера «Sister Carry» як такого, що в художній формі відображає реальний процес урбанізації в США наприкінці 19 століття. Твір розглядається крізь призму американського «міського роману» та так зв. «чикагської літератури». Основну увагу у розвідці зосереджено на Чикаго і Нью-Йорку як основних «містах століття» у становленні новій історії американської цивілізації. З опорою на принципи «гуманітарної географії», яка вивчає різні способи уявлення та інтерпретації земних просторів у людській діяльності, включаючи уявну (ментальну) діяльність, ці топооб'єкти аналізуються у двоєдиній функції: як тло твору, на якому розгортаються соціальні історії персонажів роману, та як самостійні естетичні сутності. Простір цих міст інтерпретується у статті з урахуванням закладених у них соціологічних кодів, які проєктуються на реальність героїв та визначають їх психологічні стани; місто інформує про кожен аспект життя персонажів, які ідентифікують один одного через нього. Значна увага при художньому освоєнні простору Великого Міста на вербальному рівні – як пріоритетним – приділяється лексичним засобам, таким як власні назви на позначення міст, їх районів, а також урбаноніми і мікроурбаноніми, що номінують більш дрібні лінійні і точкові внутрішньоміські об'єкти. У якості головного маркера і одиниці виміру міського простору в статті розглядаються назви вулиць, а також розташовані на них знакові об'єкти міської забудови і громадські простори, що є соціологічно й аксіологічно забарвленими. У статті виявлено та проаналізовано загальні іменники, що широко використовуються у романі на позначення міст та об'єктів міської інфраструктури, а також специфічних рис міського пейзажу (залюдненість, освітленість, кольористична гама, рух людей і рух транспорту). Заакцентовано низку слів-активаторів, у тому числі й з метафоричним значенням, що забезпечують цілісне сприйняття Великого Міста, увиразнюють особливості його забудови, концептуалізують як простір досягнення Американської мрії.

Ключові слова: Велике Місто, міський простір, вербалізація, (мікро)урбанонім, слово-активатор.

The article is devoted to the study of the verbal spatial reflections of the Big City in T. Dreiser's novel "Sister Carry" that artistically reflects the realities of the urbanization process in the United States at the end of the 19th century. The work is viewed through the alembic of the American "urban novel" and the so-called "Chicago literature". Chicago and New York as the main "cities of the century" in the formation of new history of American civilization are the main focus of the study. "Humanitarian geography" principles, studying various ways of representing and interpreting earthly spaces in human activity, including mental (mental) activity, were conducive to the analyzation of these topographic objects in a dual function: both as the background of the work, which unfolds the social stories of the characters, and as independent aesthetic entities. The space interpretation of these cities considers the sociological codes embedded in them, which are projected on the realities of the heroes' existence and determine their psychological states; the city informs about every aspect of the life of the characters who identify each other through it. A considerable attention in art mastering the space of the Big City at the verbal level is given to priority lexical means, such as proper names to denote cities, their districts, as well as urbanonyms and microubanonyms that nominate smaller linear and point inner-city objects. The names of streets, as well as the landmarks of urban construction located on them and public spaces that are sociologically and axiologically colored are the main marker and measurement unit of urban space in the article. Common nouns widely used in the novel to denote cities and urban infrastructure, as well as specific features of the urban landscape (population, lighting, color scheme, movement of people and traffic) were identified and analyzed in the article. A number of activator words are emphasized, including those with metaphorical meaning, which contribute to a holistic perception of the Big City, lay stress on the peculiarities of its construction, and conceptualize it as a space for achieving the American dream.

Key words: Big City, urban space, verbalization, (micro)urbanonym, word-activator.

Постановка проблеми. Гуманітаристика помежів'я XX і XXI ст. характеризується поширенням такого наукового тренду як геопоетика. Сутність цього нового методологічного підходу у площині філології полягає у вивченні «образів географічного простору в індивідуальній творчості» [1, с. 17] письменників і поетів з метою створення цілісного, концептуально чіткого

образу «місця» й з'ясування трансльованих ним культурно-естетичних кодів. Особливе зацікавлення науковців викликають художні рефлексії міського простору, взаємодія міського ландшафту і поетичної форми. У цьому сенсі одним з привабливих об'єктів дослідження є роман Т. Драйзера, в якому вбачають «ключову постать у вивченні образів Міста» (“key figure in image-

of-the-studies” [2, с. 225]). В його творах Місто набирає виняткового значення, а вплив міського середовища на долі людей, які живуть у ньому, є однією з найважливіших тем у творчості митця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз наукової «драйзеріани» засвідчує, що окремі просторові аспекти романних доробків Т. Драйзера, у тому числі й “Sister Carry” частково аналізувалися у низці праць сучасних англомовних дослідників (розвідки М. Hricko, В. Gelfant, R. Poiger-a, J. E. Wallace, D. R. Weimer, M. G. і Lucia White, Н. Wirth-Nesher та ін.). Однак свого послідовного й різнобічного висвітлення проблема ‘міста як місця’ і вербальних засобів моделювання міського (урбаністичного) простору, зокрема, в романі “Sister Carry”, досі не отримала ані в західному, ані в українському драйзерознавстві, що й зумовлює актуальність обраної теми.

Постановка завдання. Мета пропонованої розвідки полягає в дослідженні семантики і лінгво-поетичних засобів моделювання міського простору в романі Т. Драйзера “Sister Carrie”.

Виклад основного матеріалу. “Sister Carry” – перший роман Теодора Драйзера. Він був опублікований видавництвом “Doubleday & McClure Company” 1900-го року. Як і більшість інших творів письменника, роман відображає реалії соціального життя Америки минулого зламу століть, перш за все стрімку урбанізацію американських міст, лідером в якій був Чикаго, а з 1925 року – Нью-Йорк.

Тому роман “Sister Carrie”, основна дія якого розгортається саме в цих «мегаполісах століття», частіше, ніж будь-який інший твір американської літератури позначають терміном ‘міський роман’ (‘urban novel’), а американський філолог Дональд Міллер у своїй розвідці “City of the Century” висловлює думку про те, що це – «найвеличнійший з-поміж усіх американських міських романів» (“the greatest of all American urban novels” [3, с. 263]).

Водночас дослідники вважають цей твір яскравим зразком так званої ‘чикагської літератури’ – прози, яка намагається «осягнути сутність міста, його просторів, людей, які в ньому живуть» (“capture the essence of the city, its spaces and its people”), класичним ‘чикагським романом’ (standard Chicago novel) [4].

Образ Міста в романі “Sister Carrie” виконує декілька функцій. По-перше – це конкретне суспільно-історичне тло, на якому розгортається соціальна ‘історія’ його персонажів. По-друге, Чикаго, а згодом і Нью Йорк, як конкретні втілення образу Великого Міста, постають в романі

як самостійні естетичні сутності, що є уособленням ‘Американської мрії’ Керрі про успіх, багатство, славу. Окрім цього, Велике Місто – Чикаго чи Нью-Йорк – є не лише місцем розгортання сюжетних колізій. Як слушно зауважує Хана Вірт-Нешер [5], від моменту, коли описується, як Керрі сідає на поїзд, що прямує до Чикаго, саме *місто інформує* про кожен аспект життя персонажів. Вони ідентифікують один одного через нього. Зокрема, розповідь про будь-яке любовне побачення чи зустріч розпочинається з опису місця у міському просторі, де такі зустрічі відбуваються. Так, саме опис певної локації випереджає розповідь про зустрічі Герствуда і Керрі, визначаючи емоційно-психологічний стан героїв, пор.:

It was a street where many of the more prosperous residents of the West Side lived, and Hurstwood could not help feeling nervous over the publicity of it [6].

Як бачимо, опинившись у престижному районі міста, Герствуд нервує, тому що боїться зустріти когось із знайомих, і тому йде з Керрі у більш спокійне й безлюдне місце, де б їм ніхто не заважав, пор.:

He would take her to drive along the new Boulevard. The Boulevard at that time was little more than a country road. The part he intended showing her was much farther out on this same West Side, where there was scarcely a house. <...>. There was not a house to be encountered anywhere along the larger part of the route, and any conversation would be pleasantly free of interruption [6].

Наведемо ще один приклад:

Hurstwood wrote her one morning asking her to meet him in Jefferson Park, Monroe Street. He did not consider it policy to call any more, even when Drouet was at home. The next afternoon he was in the pretty little park by one – had found a rustic bench beneath the green leaves of a lilac bush which bordered one of the paths [6].

З містом узгоджується поведінка і моральні принципи героїв, його вони звинувачують у своїх невдачах, з ним пов’язують свої мрії. Відтак, Чикаго і Нью-Йорк, за слушним висновком Хани Вірт-Нешер [5], стають у цьому романі *матрицею*. Ніщо не існує поза межами міста, ніщо навіть не уявляється поза його межами. Особистісне (приватне – *private self*) майже повністю визначається публічним простором. Аналогічну думку висловлює й Річард Пойрер (Richard Poigier), який зазначає, що простір в романі «Сестра Керрі» у порівнянні з тим, що подано через особистісні відносини персонажів, «безмірно присвячений створенню панорами міста» (“inordinately devoted

to the *panorama of the City*" [5, с. 215]). Згідно його тверджень, Драйзер був більше зацікавлений в зображенні оточуючого міського середовища, аніж особистостей, які були лише його частиною [5, с. 215]. Тому, на думку американської дослідниці Клари В. Ебі, в романі "Sister Carrie" Місто виступає чи не як найголовніший герой ("The modern city, indeed, may be Dreiser's greatest character in 'Sister Carrie'" [7]).

Як було наголошено вище, дія твору відбувається у двох найвідоміших і найбільших містах США того часу – Чикаго і Нью-Йорку. Опис Чикаго знаходимо в 29 главах роману "Sister Carrie". У міру розвитку сюжету у читача відбувається накопичення відомостей про місто і формується поняття «місто Чикаго». Іншим міським простором, який моделюється в романі "Sister Carrie", є Нью-Йорк. Це місто мислиться автором як певним чином обмежений географічний урбанізований простір, що має свої специфічні ознаки, які вже закріплені у культурній свідомості. Так, наприклад, коли Друе намагається викликати у провінціалки Керрі інтерес до Чикаго, він характеризує це місто, що переживало на початку ХХ століття пік урбанізації, як «другий Нью-Йорк», пор.:

"You want to see Lincoln Park," he said, "and Michigan Avenue. They are putting up great buildings there. It's a second New York, great. So much to see – theatres, crowds, fine houses – oh you'll like that" [6].

У розвідках науковців неодноразово наголошувалося, що засобом моделювання географічного простору в текстах мистецтва слова є одиниці вербального коду, головним чином лексика, а також тропи, що базуються на одиницях лексичного рівня мови (метафора, метонімія, порівняння). Їх використання підпорядковано репрезентації геопростору як цілісного соціокультурного середовища, його символізації та міфологізації.

Важливу роль в репрезентації міського простору роману відіграє насамперед система власних назв. Оскільки місто – це, передусім, *місце* – певний, хоч і штучно видозмінений географічний простір, першочерговими засобами моделювання просторових образів виступають одиниці топоніміки.

Це стосується, перш за все, **акціонімів** – назв міст, серед яких в романі найчастіше зустрічаються *Chicago* і *New-York*, що позначають два основних місця дії в романі. Поряд з цим фігурує також *Montreal*, куди Герствуд втікає разом з Керрі, взяв гроші з каси бару, де він працював; *Columbia-City* – назва провінційного містечка,

в якому до переїзду в Чикаго жила Керрі, а також одноразово назви декількох проміжних залізничних станцій, повз які проїжджає Керрі на своєму шляху до Чикаго, або ж разом з Герствудом під час втечі до Канади.

Поширеним засобом репрезентації простору Великого міста в романі "Sister Carrie" є такі різновиди топонімі як **урбаноніми** та **мікроурбаноніми** – підклас лексичних одиниць на позначення внутрішньоміських об'єктів: вулиць, проспектів, театрів, магазинів, барів / ресторанів, готелів тощо.

Оскільки відмінною особливістю міського ландшафту і основним елементом інфраструктури міста є вулиця – громадська магістраль, зазвичай з твердим покриттям, у селі чи місті, зазвичай з будинками чи спорудами з одного чи обох боків, Т. Драйзер у романі «Сестра Керрі» вдається до широко вживаного прийому репрезентації міського простору за посередництва введення в художній текст назв вулиць як вербальної маркерів. Назви вулиць використовуються для фіксації точки знаходження персонажів чи маршрутів їх переміщень у міському просторі, пор.:

Drouet turned into one of the very nicely furnished restaurants off State Street, in Monroe [6].

Without much thinking she reached Dearborn Street. Here was the great Fair store [6].

They went to see The Mikado one evening, an opera which was hilariously popular at that time. Before going they made off for the Windsor dining room, which was in Dearborn Street, a considerable distance from Carrie's room [6].

They walked north on Wabash to Adams Street and then west [6] тощо.

Зміст урбаноніма *street* в романі розширюється за рахунок використання різних означень, а також описів:

That's the swellest Street On the West Side" [6].

No street cars went by the door, but they were only a block away, at Madison Street, a thoroughfare which was then the most enlivened and prosperous store street of the West Side [6].

They crossed the park and went west along Washington Street, which was then good to look upon with its broad macadamized road and large frame houses set back from the sidewalks [6] та ін.

Як бачимо, у наведених текстових фрагментах назви вулиць не лише вказують координату у міському просторі, але й виступають окремими «пазликами», з яких складається реалістична панорама міста.

Аналогічні функції виконує у романі "Sister Carrie" й просторовий маркер з компонентом

Avenue, що вживається зазвичай на позначення широкої вулиці чи головної магістралі, наприклад:

Drouet knew a place in Wabash Avenue where there were rooms [6] та ін.

Водночас у романі “Sister Carry” цей просторовий маркер є соціологічно й аксіологічно насиченим, оскільки позначає «статусні» простори, де живуть найзаможніші люди. Ці фрагменти міського простору викликають позитивну оцінку і маркують їх як «об’єкти інтересу». Так, комівояжер Друе, прагнучи вразити молоденьку провінційну дівчину, пропонує показати їй найбільш вражаючі місця грандіозної міської забудови, пор.:

"You want to see Lincoln Park," he said, "and Michigan Avenue [6] (на початок 1860-х років на Мічиган-авеню уже переважали великі, побудовані у ряд, дороги будинки).

He had a number of things to show her. Principal among these were the fine houses of the millionaires, which were then nearly all on Prairie Avenue [6, с. 100] (протягом останніх трьох десятиліть XIX століття ділянка вулиці з шести кварталів була резиденцією багатьох елітних сімей Чикаго, а додаткова ділянка з чотирьох кварталів також була відома своїми величними будинками).

Серед мікроурбанонімів, що ними автор означає внутрішньоміські об’єкти, найчастіше зустрічаються назви магазинів, готелів, театрів, наприклад:

At Carson, Pirie's he bought her a nice skirt and shirtwaist [6].

Before going they made off for the Windsor dining room [6].

A week or so later Drouet strolled into Hannah and Hogg's, spruce in dress and manner [6] тощо.

Окремі назви можуть не просто вказувати на місце (точку у міському просторі), але й супроводжуватися коментарем щодо статусності цього закладу. Наприклад, розповідаючи Керрі, що Герствуд працює менеджером у барі “Hannah and Hogg’s”, Друе характеризує цей заклад як найкраще місце для відпочинку у місті, пор.:

"He's manager of Hannah and Hogg's." "What's that?" said Carrie.

"The finest resort in town. It's a way-up swell place" [6].

He had a number of things to show her. Principal among these were the fine houses of the millionaires, which were then nearly all on Prairie Avenue [6].

Зустрічаються у тексті роману й назви окремих споруд, переважно архітектурних пам’яток, як-от:

Over the bare limbs of the trees, which now swayed in the wintry wind, rose the steeple of the

Union Park Congregational Church, and far off the towers of several others [6] та ін.

Іноді назви таких споруд персоніфікуються, набирають антропоморфних ознак, а відтак починають транслювати соціальні смисли, як, наприклад, у такому контексті:

Across the way, through Madison Square Park, stood the Fifth Avenue Hotel, looking down a busy scene [6].

Нерідко моделювання певного міського підпростору в межах простору міста відбувається в романі “Sister Carry” із одночасним використанням урбанонімів і мікроурбанонімів, що належать до різних кластерів, наприклад:

Drouet had taken three rooms furnished, in Ogden Place, facing Union Park, on the West Side [6];

Hurstwood's residence on the North Side, near Lincoln Park [6] та ін.

Як бачимо, у наведених контекстах «місце» репрезентується через лінійну взаємодію топонімів, що позначають традиційні для американських міст позначення районів міста (*West Side, North Side*), муніципальні парки, які біли закладені ще у середині XIX століття (*Union Park, Lincoln Park*), а також міськими локаціями, пов’язаними з транспортними магістралями сучасного Чикаго (*Ogden Place*). При цьому окреслені у наведених контекстах місця не лише позначають певну «точку» у міському просторі, але й виконують функцію соціальних маркерів. Так, зокрема, вказівка на розташування маєтку Герствуда неподалік Лінкольн-парку, що розтягнувся уздовж берега озера Мічиган, є маркером певної соціальної привілейованості цього героя.

Як характерну прикмету міського пейзажу Драйзер у своїх описах Чикаго і Нью Йорка фіксує «*міські вогні*» (яскраво освітлені вулиці, вітрини магазинів, реклама тощо). Ця невід’ємна складова образу Великого міста, що вражає новоприбулого, репрезентується у тексті за допомогою вербальних засобів різної частиномовної приналежності і тропів, що за своєю семантикою транслюють значення «світло, освітленість»:

The streets, the lamps, the lighted chamber set for dining are for me [6].

The lights in the stores were already shining out in gushes of golden hue. The arc lights were sputtering overhead, and high up were the lighted windows of the tall office buildings [6].

<...> *Evening was beginning to settle down upon the great city. Lamps were beginning to burn with that mellow radiance which seems almost watery and translucent to the eye* [6, с. 114].

Fire signs announcing the night's amusements blazed on every hand [6].

Cabs and carriages, their lamps gleaming like yellow eyes, pattered by [6].

Візуалізація образів міста відбувається в романі “Sister Carry” й за допомогою колоративів та вербальних одиниць на позначення кольорів і відтінків, наприклад:

Its endless buildings look grey, its sky and its streets assume that sombre hue, the scattered, leafless trees and windblown dust and paper but add to the general solemnity of color [6].

Невід’ємними прикметами панорами Великого міста у романі Т. Драйзера “Sister Carry” є відображення скупчень людей, тодішнього (кінного) міського транспорту, а також рухомість картин міського життя, пор.:

Ah, long the winter in Chicago – the light, the crowds, the amusement [6].

Coaches were numerous, pedestrians many, and in 59th Street the street cars were crowded [6].

... the old unending procession of carriages rolling up Fifth Avenue [6].

Окрім топонімів і лексичних одиниць на позначення характерних компонентів образу Великого Міста, у романі “Sister Carry” образ Чикаго моделюється за допомогою окремих слів, які допомагають закріпити й зберегти його характерні прикмети в пам’яті читача. Ці слова допомагають активувати як окремі ознаки, так і цілі ситуації. Це, наприклад, такі слова-активатори, як *city, mazes, metropolis, hive, magnet* тощо.

Активатор *CITY*:

There was the great city, bound more closely by this very train, which came up daily [6].

Once the bright days of summer pass by, a city takes on that sombre garb of grey, wrapt in which it goes about its labors during the long winter [6].

Across wide stretches of flat, open prairie they could see lines of telegraph poles stalking across the fields toward the great city [6].

<...> the approach to a great city for the first time is a wonderful thing [6].

At that time of year the days were still comparatively short and the shadows of the evening were beginning to settle down upon the great city [6].

Наведені вище контексти дозволяють стверджувати, що важливим засобом створення образу Чикаго в романі Драйзера “Sister Carry” є прикметник *great* у словосполученні *the great city*. Використання даного прикметника в якості практично постійного означення іменника *city* засвідчує прагнення письменника підкреслити не лише масштаб, а й велич міста, його силу, його енергію.

Аналогічний приклад спостерігаємо в конструкціях з вербальним активатором *METROPOLIS*, пор:

Chicago <...> was a great, pleasing metropolis after all [6].

Активатор *MAZES* фокусує у свідомості читача образ міста як визначеного стінами висотних будинків лабіринту, де дивним чином переплелися доли міста і доли людей, пор.:

The great streets were wall-lined mysteries to her; the vast offices, strange mazes which concerned far-off individuals of importance [6].

Активатор *HIVE* (мається на увазі величезне скупчення, а також розміри багатоповерхових будівель, які дуже важко знайти в маленькому місті), пор.:

A little way on she saw a great door which, for some reason, attracted her attention. It was ornamented by a small brass sign, and seemed to be the entrance to a vast hive of six or seven floors [6].

Активатор *MAGNET* концептуалізує Велике Місто як простір для здійснення Американської мрії, пор.:

Its many and growing commercial opportunities gave it widespread fame, which made of it a giant magnet, drawing to itself, from all quarters, the hopeful and the hopeless – those who had their fortune yet to make and those whose fortunes and affairs had reached a disastrous climax elsewhere [6].

Як бачимо, порівнюючи Чикаго з гігантським магнітом, Драйзер у такий спосіб автор наголошує на тих потенційних можливостях для успіху, що відкривало місто, яке завоювало гучну славу передусім своїми численними комерційними підприємствами, що невпинно розвивалися, а відтак надавало шанс кожному новоприбулому.

Метафора *magnet* об’єктивує у тексті твору й сприйняття Чикаго як магніту, питоме для самої Керрі. Попри деякий негативний досвід, який вона отримує на початку свого ‘міського’ життя, це місто однаково вабить її, оскільки те, що вона встигла там побачити, свідчить про необмежені можливості, яких вона ще не пізнала і якими не скористалася:

Here was the great, mysterious city which was still a magnet for her. What she had seen only suggested its possibilities [6].

Висновки і пропозиції. У романі Т. Драйзера “Sister Carry” в художній формі відображено реалії процесу урбанізації в США і створено яскравий образ Великого Міста. Чикаго і Нью Йорк як «міста століття» в новій історії американської цивілізації виступають у творі не стільки тлом, на якому розгортаються соціальні історії персона-

жів, скільки самостійною естетичною сутністю. Вони визначають соціологічні коди, які проектуються на реалії буття героїв та визначають їх психологічні стани. Вербальне освоєння простору Великого Міста відбувається у романі за допомогою лексичних засобів. Це головним чином власні назви на позначення міст, їх районів, а також урбаноніми і мікротопоніми, що номінують більш дрібні внутрішньоміські об'єкти. У романі широко використовуються загальні іменники на

позначення міст та об'єктів міської інфраструктури, а також специфічних рис міського пейзажу (освітленість, залюдненість, рух транспорту). Цілісне сприйняття Великого Міста досягається використанням слів-активаторів, у тому числі й з метафоричним значенням.

Подальша перспектива визначається розширенням і поглибленням уяви про вербальні маркери міського простору в романі “Sister Carry”, а також в інших літературних доробках митця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Абашев В. В. Геопозитический взгляд на историю литературы Урала. *Литература Урала: история и современность*. Екатеринбург: УрО РАН; Объединенный музей писателей Урала; Изд-во АМБ, 2006. С. 17–29. URL : <http://www.litural.ru/issled/vyp-1/>
2. Wallace J. E. The Comic Voice in Dreiser's Cowperwood Narrative (1981). On Humor / Ed. by Louis J. Budd, Edwin Harrison Cady. Duke University Press, 1992. P. 224–239. (Best from American literature Sound & Meaning: The Roman Jakobson Series in Linguistics & Poetics)
3. Miller D. L. City of the Century: The Epic of Chicago and the Making of America. New York : Simon and Schuster, 1996. 704 p.
4. Bremer S. H. Urban intersections: meetings of life and literature in United States cities. University of Illinois Press, 1992. 258 p.
5. Wirth-Nesher H. City Codes: Reading the Modern Urban. Cambridge University Press, 1996. 244 p.
6. Dreiser Th. Sister Carrie. URL : <https://www.gutenberg.org/files/233/233-h/233-h.htm>
7. The Cambridge Companion to Theodore Dreiser – Edited by Leonard Cassuto and Clare Virginia Eby. Cambridge University Press, 2004. 234 p. URL : <https://doi.org/10.1017/CCOL052181555X>

УДК 81'27:81'373.613:811.124:[811.161.2+811.111+811.131.1]

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.21.1.38>

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОНИКНЕННЯ СЛІВ ЛАТИНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКУ, АНГЛІЙСЬКУ ТА ІТАЛІЙСЬКУ МОВИ

SOCIOLINGUISTIC FEATURES OF PERMEATION OF LATIN ORIGIN WORDS INTO UKRAINIAN, ENGLISH, AND ITALIAN

Лебедєва С.Л.,

orcid.org/0000-0001-5281-0759

викладач кафедри філології та перекладу

Київського національного університету технологій та дизайну

У статті досліджуються соціолінгвістичні особливості процесу проникнення запозичень латинського походження в українську, англійську та італійську мови, шляхи їх адаптації, функціонування латинізмів на теренах семантично спорідненої автохтонної лексики мови-реципієнта.

Лексична система, частину якої складають слова, запозичені з інших мов, є найбільш рухомою і гнучкою. Словниковий склад змінюється динамічно і постійно разом із розвитком мовного колективу, відображає зміни та тенденції у суспільстві. Соціальні й матеріальні чинники у конкретні історичні періоди стимулюють процес трансформації словникового фонду, поповнення його шляхом залучення іншомовних елементів.

Аналіз змін у лексичній системі мови є продуктивним, коли він виконується з урахуванням розгляду розвитку її складових на тлі історичних подій, а також суспільно-політичної та культурної ситуації у конкретний проміжок часу.

Поява, освоєння та адаптація запозичених слів є одним із важливих результатів впливу екстралінгвальних факторів на розвиток лексичної системи, яскравим проявом взаємодії мов. У зв'язку з тим, що мова не існує як окреме від соціуму явище, вона відображає та позначає поняття, явища або процеси, що існують у суспільстві.

Особливості функціонування запозичень в одній мові виявляються більш помітними, якщо порівнювати їх з аналогічними процесами в інших мовах.